

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики**

АНАЛІЗ ДИСКУРСУ

СИЛАБУС

підготовки	Бакалавра
спеціальності	035 Філологія
освітньо-професійної програми	Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика
форма навчання	Денна, заочна
курс	2 (денна), 2 (заочна)
семестр	4 (денна), 4 (заочна)

Луцьк 2021

Силабус дисципліни «АНАЛІЗ ДИСКУРСУ» підготовки бакалавра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика.

Розробник: доктор філологічних наук, професор кафедри прикладної лінгвістики Біскуб І.П.

Силабус затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики протокол № 1 від 31.08.2021 р.

Завідувач кафедри: *См* Біскуб І. П.

©Біскуб, І.П. 2021р.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика Бакалавр	Вибіркова дисципліна
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2-й
		Семестр 4-ий
		Лекції 22 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Консультації 6 год.
ІНДЗ: <u>передбачено</u>		Самостійна робота 42 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Англійська	

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика Бакалавр	Вибіркова дисципліна
Кількість годин/кредитів 90 год. /3 кредити		Рік навчання 2-й
		Семестр 4-ий
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 4 год. Самостійна робота 66 год.
ІНДЗ: <u>передбачено</u>		Консультації 12 год..
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Англійська	

II. Інформація про викладача

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Біскуб Ірина Павлівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	Професор
Посада	Професор, завідувач кафедри прикладної лінгвістики
Контактна інформація	м. т. (066)1891014
	ibiskub@vnu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi (посилання на електронний розклад)
	Заняття за розкладом. Консультації: в день проведення лекцій/ семінарських занять (за попередньою домовленістю).

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Аналіз дискурсу – новий метод лінгвістичних досліджень, який виник наприкінці ХХ століття і отримав суттєве практичне застосування з огляду на велику популярність дискурсивних студій. Основний акцент цього навчального курсу припадає на оволодіння методикою критичного аналізу дискурсу, яка є найновішою серед усіх методів лінгвістичних досліджень. Критичний аналіз дискурсу – це перспектива поглядів на мову і мовлення, крізь яку дослідник презентує себе як свідому особистість, що інтегрована у систему загальнолюдських цінностей. У межах навчального курсу студенти практикуватимуть критичний аналіз різних видів дискурсу – політичного, рекламного, публічного мовлення, а також художнього, пісенного та багатьох інших. Студенти також підготують власну відео промову на актуальну тему та проаналізують її із використанням методів аналізу дискурсу.

2. Пререквізити й постреквізити. Теоретичне й практичне підґрунтя курсу «Аналіз дискурсу» утворюють базові знання, отримані з таких дисциплін, як **Основи прикладної лінгвістики** (критичний аналіз дискурсу як напрями прикладної лінгвістики, соціолінгвальні параметри мовлення), **Інформаційні технології** (засоби створення, зберігання й перетворення інформації, принципи цифрового кодування інформації), **Англійської мови** (здатність сприймати різні види інформації іноземною мовою, вести дискусію, опрацьовувати наукові та публіцистичні джерела, комунікувати англійською мовою, готувати промови англійською мовою).

До постреквізитів курсу належать **Теоретичний курс англійської (німецької, французької), Теоретична та прикладна лінгвістика.**

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Аналіз дискурсу» є формування в студентів системи знань і вмінь, пов'язаних з використанням та аналізом англійського мовлення у різних сферах життя (різних дискурсах), а також формування у студентів системи загальнолюдських цінностей, толерантності та поваги до між культурності, які покладені в основу нового дослідницького методу – критичного аналізу дискурсу.

До основних **завдань** належать:

1. Запропонувати огляд основних підходів до визначення понять «дискурс» та «аналіз дискурсу»;
2. Окреслити вплив контексту, соціокультурної ситуації, політичної ситуації на генерування різних типів мовлення;
3. Опанувати методи аналізу дискурсу, конверсаційного аналізу та критичного аналізу дискурсу;

4. Практикувати різні види лінгвістичного аналізу тексту та дискурсу;
5. Підготувати власні відео промови з різними видами дискурсу;
6. Здійснити аналіз дискурсу відео промов студентів.

4. Результати навчання (компетентності). Опанувавши курс «Аналіз дискурсу» студенти володітимуть знаннями та необхідними навичками щодо основних методів аналізу тексту і дискурсу. **Предмет курсу** – особливості генерування мовлення у різних видах комунікативних контекстів.

Студенти здобудуть такі **компетентності**:

✓ Здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми в галузі практичного використання мови у різних сферах життя суспільства, в процесі професійної діяльності або навчання (**ІК**).

Загальні компетентності:

✓ здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства (**ЗК1**);

✓ здатність реалізовувати права і свободи людини і громадянина в Україні (**ЗК 1**);

✓ здатність до розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (**ЗК2**);

✓ здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (**ЗК 3**);

✓ здатність бути критичним і самокритичним (**ЗК 4**);

✓ здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (**ЗК 6**);

✓ уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (**ЗК 7**);

✓ здатність працювати в команді та автономно (**ЗК 8**);

✓ здатність спілкуватися іноземною мовою (**ЗК 9**);

✓ здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (**ЗК 11**);

✓ Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (**ЗК 12**).

а також такі **фахові компетенції**:

✓ усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ (**ФК 1**);

✓ здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні (**ФК 2**);

✓ здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов (**ФК 3**);

- ✓ здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію **(ФК 4)**;
- ✓ здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про чільних представників світової літератури, здатність виявляти художні явища, аналізувати художній дискурс, а також застосовувати знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури **(ФК 5)**;
- ✓ здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя **(ФК 6)**;
- ✓ здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації тексту **(ФК 7)**;
- ✓ Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами **(ФК 9)**;
- ✓ здатність здійснювати лінгвістичний та спеціальний дискурсивний аналіз текстів різних стилів та жанрів **(ФК 10)**.

Очікувані **програмні результати навчання**. Студенти, які прослухали курс «Професійна діяльність та працевлаштування фахівця-філолога» здатні:

- ✓ вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації **(ПРН 1)**;
- ✓ ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати **(ПРН 2)**;
- ✓ організувати процес свого навчання й самоосвіти **(ПРН 3)**;
- ✓ розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства **(ПРН 4)**;
- ✓ співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо **(ПРН 5)**;
- ✓ використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності **(ПРН 6)**;
- ✓ розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів **(ПРН 7)**;

- ✓ знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності **(ПРН 8)**;
- ✓ характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію **(ПРН 9)**;
- ✓ знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності **(ПРН 10)**;
- ✓ знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами **(ПРН 11)**;
- ✓ аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють **(ПРН 12)**;
- ✓ аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури визначати їхню специфіку **(ПРН 13)**;
- ✓ використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя **(ПРН 14)**;
- ✓ здійснювати лінгвістичний та спеціальний дискурсивний аналіз текстів різних стилів і жанрів **(ПРН 15)**;
- ✓ збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення та використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання **(ПРН 17)**.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 3 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Discourse analysis and social, cognitive, and cultural contexts							
Тема 1. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach	9	2	2	-	4	1	4
Тема 2. A Sociocultural theory of context	13	4	2	-	6	1	4
Тема 3. Context, language and cognition	15	4	4	-	6	1	4

Разом за модулем 1.	37	10	8	-	18	3	12
Змістовий модуль 2. Practicing discourse analysis							
Тема 4. Context and discourse	15	4	4		6	1	4
Тема 5. Discourse analysis and conversational analysis.	15	4	4		6	1	4
Тема 6. Methodology of critical discourse analysis.	23	4	4		14	1	20
Разом за модулем 2	53	12	12		26	3	28
Разом протягом семестру	90	22	20		42	6	40
Види підсумкових робіт							Бал
ІНДЗ							60
Усього	90	22	20	-	42	6	100

Таблиця 3а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Discourse analysis and social, cognitive, and cultural contexts							
Тема 1. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach	14	1	1	-	10	2	4
Тема 2. A Sociocultural theory of context	14	1	1	-	10	2	4
Тема 3. Context, language and cognition	14	1	1	-	10	2	4
Разом за модулем 1.	42	3	3		30	6	12
Змістовий модуль 2. Practicing discourse analysis							
Тема 4. Context and discourse	14	1	1		10	2	4
Тема 5. Discourse analysis and conversational analysis.	15	1	2		10	2	4
Тема 6. Methodology of critical discourse analysis.	21	1	2		16	2	20
Разом за модулем 2	50	3	5		36	6	28
Разом протягом семестру		8	4		66	12	40
Види підсумкових робіт							Бал
ІНДЗ							60
Усього	90	8	4	-	66	12	100

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 4

Тема	Кількість Годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach	10	10	Ideologies and politics Tony Blair's speech on War in the Gulf.
Тема 2. A Sociocultural theory of context	5	10	Social context in discourse analysis.
Тема 3. Context, language and cognition	5	10	Discourse and Sociocognitive interface.
Тема 4. Context and discourse	5	10	Types of context.
Тема 5. Discourse analysis and conversational analysis.	5	10	Coherence and cohesion. Communicative strategies and tactics.
Тема 6. Methodology of critical discourse analysis.	12	16	Local meanings in context. Attitudes and inference/
Разом:	42	66	

VI. Політика оцінювання

Розподіл балів та критерії оцінювання

Під час вивчення курсу «Аналіз дискурсу» студент виконує такі види робіт: вивчення теоретичного й практичного матеріалу (на практичних заняттях та самостійно, уключно з підготовкою індивідуального завдання), написання тестів. Повноцінне засвоєння курсу передбачає відвідування лекцій, відвідування актуальних суспільно важливих подій для аналізу мовлення у реальних контекстах, індивідуальне опрацювання літературних джерел відповідно до тематики семінарських занять; підготовку презентацій.

Для підготовки індивідуального науково-практичного завдання студенти обирають актуальну тему, яка характеризує їх як особистість, знімають відео промову на обрану тему англійською мовою, здійснюють її авторський критичний аналіз дискурсу (50 балів). Передбачений також критичний аналіз дискурсу відео промови колеги-студента (10 балів).

За умови участі студентів у навчанні з елементами *дуальної освіти* передбачено можливість самостійного опрацювання студентами матеріалів начальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

Студентам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні

курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#). Згідно встановленого порядку можуть бути визнані результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), або окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені силабусом.

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#)., пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Відвідування лекцій. Відвідування лекцій – обов’язкове.

Відвідування практичних. Кожне практичне заняття оцінюється окремо, тому відвідування усіх практичних – обов’язкове. Втрачені через відсутність студента бали – не відпрацьовуються, за винятком, якщо заняття було пропущене через поважну причину, підтверджену документально.

За умови участі студентів у навчанні з елементами *дуальної освіти* передбачено можливість самостійного опрацювання студентами матеріалів начальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

Несвоєчасне виконання завдання.

Студент, що з певних причин не відвідує лекції, зобов’язаний аргументувати свою відсутність. Якщо студент відсутній на практичному занятті з поважної причини, відпрацювання здійснюється під час індивідуально узгодженої консультації.

Відсутність студента на тестових видах роботи оцінюється в «0» балів. Повторне написання тестів можливе лише за наявності офіційного документу, який підтверджує відсутність студента.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО.

Відсутність студента на тестових видах роботи оцінюється в «0» балів. Повторне написання тестів можливе лише за наявності офіційного документу, який підтверджує відсутність студента.

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:

Учасник освітнього процесу повинен виявляти толерантність і дотримуватися етичних норм та правил поведінки під час спілкування з іншими студентами та викладачем, сумлінно виконувати покладені на нього обов'язки, прагнути до особистісного й професійного зростання та уникати будь-яких виявів неправдивості, що порушують наукову етику й виражають неповагу до чужих інтелектуальних надбань (див. положення про запобігання академічному плагіату: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>).

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Студент допускається до складання заліку з дисципліни за умови виконання усіх видів завдань, передбачених силабусом навчальної дисципліни.

У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання в терміни, визначені розкладом залікової сесії.

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються певною кількістю балів. Підсумковий контроль у 3 семестрі здійснюється у формі заліку. Дисципліна складається з трьох змістових модулів; її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання змістових модулів (максимум 40 балів);
2. Індивідуальне завдання (максимум 60 балів).

Індивідуальне завдання передбачає підготовку та презентацію авторського відео а також критичний аналіз відео промови колеги студента.

Викладач залишає за собою право заохотити студентів додатковими балами (до 5 балів) за участь у різних видах наукової та навчальної діяльності, що передбачає використання професійних навичок, дотичних до курсу (участь у діяльності проблемної групи, публікація статей і тез доповідей, виступи на конференціях тощо).

Підсумкову оцінку за національною шкалою буде занесено в залікову відомість.

Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Біскуб І. П., Данильчук А. Л., Макарук Л. Л. Філософія, суспільство, мова : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 224 с.
2. Berwick R.C., Chomsky N. Why Only Us. London, Cambridge, Massachusetts: The MIT Press. 2016. 224 p.
3. Biskub I. Discourse Analysis: Where Cognition Meets Communication. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Cognitive and Language Sciences*. 2016. Vol. 10, № 9. URL: <http://www.waset.org/abstracts/55195>
4. Davidson, D. Problems of Rationality. Oxford: Clarendon Press. 2004.
5. Dijk T. Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach. In R. Wodak & M.Meyer (Eds.). *Methods of critical discourse analysis*. Third Edition. London: Sage. pp. 63-85.
6. Dijk T. Ideology and Discourse Analysis. In: *Journal of Political Ideologies*, 11. pp. 115-140. Reprinted in Michael Freedon (Ed.), *The meaning of ideology. Cross-disciplinary perspectives*. London: Routledge. pp. 110-136.

7. Dijk, T. Narrative Macro-structures. Logical and Cognitive Foundations. *In A Journal for Descriptive Poetics and Theory of Literature*. North-Holland Publishing Company: Oxford Living Dictionary. 1976. pp. 547-568.
8. Palmer T. Honorary Professor of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Lutsk: Lesya Ukrainka Eastern European National University. 2016. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B8Gzt51ReZo>
9. Russell B. Nobel Lecture. URL: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1950/russell/lecture/>

Додаткова література

10. Biskub I.P. Discourse Analysis: Where Cognition Meets Communication. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Cognitive and Language Sciences*. 2016. Vol. 10. № 9. URL: <http://www.waset.org/abstracts/55195>
11. Біскуб І. П. Електронна петиція як новий тип медійного дискурсу (досвід критичного дискурсаналізу). *Актуальні питання іноземної філології: наук.журн. редкол. : І.П. Біскуб (гол. ред.) та ін. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. №6. С. 77–85.*
12. Biskub I. P. Cognitive, Social and Communicative Levels of Discourse Analysis: The Case of Critical Discourse Study. *Language Culture Politics: international journal*. red. Tomasz Zygmunt. Chelm: Institut Neofilologii Panstwowej Wyzszej Szkoły Zawodowej, 2017. Vol.1. P. 21-37.